Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens BES

Kaya Industria 15E
Kralendijk, Bonaire C.N.
www.cbpbes.com

Contactpersoon
[redacted]

T [redacted]
E [redacted]

Ons Kenmerk
CBP/WA2026/04

Datum
21-8-2026

Bijlage
-

Aan: De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevr. mr.dr. R.M. Letschert
Adres: Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
Nederland

Louter per email: [redacted]

Betreft: Advies inzake het wetsvoorstel Variawet studiefinanciering

Geachte Minister,

Per mail van 19 mei 2026 met kenmerk 63348695, is de Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (de Commissie) op grond van het bepaalde in artikel 49 van de Wet bescherming persoonsgegevens BES (Wbp BES), geraadpleegd over het wetsvoorstel Variawet studiefinanciering, voor zover dit betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de Wet studiefinanciering BES (hierna wetsvoorstel).

Adviesbevoegdheid

De adviesbevoegdheid van de Commissie is beperkt tot de geografische en juridische grenzen van haar toezichtbevoegdheid. Dit advies is hierdoor beperkt tot de jurisdictie van de openbare lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba, het Caribisch deel van Nederland.

Achtergrond van het wetsvoorstel

Met de Variawet studiefinanciering beoogt de regering het studiefinancieringsstelsel te moderniseren, te vereenvoudigen en beter uitvoerbaar te maken. Het wetsvoorstel ziet op wijzigingen van de Wet studiefinanciering 2000, de Wet studiefinanciering BES en de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS). De voorgestelde wijzigingen zijn gericht op het verbeteren van de dienstverlening aan scholieren, studenten en debiteuren, het vergroten van de rechtszekerheid en het versterken van de uitvoerbaarheid voor DUO.

Aanleiding voor het wetsvoorstel is de constatering dat het studiefinancieringsstelsel in de basis goed functioneert, maar dat maatschappelijke ontwikkelingen, gewijzigde beleidsinzichten en signalen uit de uitvoeringspraktijk aanleiding geven tot actualisering. Daarbij spelen onder meer de behoefte aan een meer mensgerichte overheid, de toenemende internationalisering en de wens om wet- en regelgeving eenvoudiger en beter uitvoerbaar te maken een belangrijke rol.

Het wetsvoorstel maakt tevens onderdeel uit van het Rijksbrede programma voor vereenvoudiging van wet- en regelgeving en draagt bij aan de ambitie van een toegankelijke, betrouwbare en uitvoerbare overheid. De regering benadrukt dat deze Variawet geen eindpunt vormt, maar onderdeel is van een doorlopend traject waarin OCW en DUO het studiefinancieringsstelsel blijven evalueren en verbeteren op basis van nieuwe signalen uit de uitvoeringspraktijk en de samenleving[1].

[1] MvT, pagina 24 en 25

Advies van de Commissie

De Commissie onderschrijft het maatschappelijke belang van een toegankelijk, doelmatig en toekomstbestendig stelsel van studiefinanciering. Een zorgvuldig functionerend stelsel draagt bij aan gelijke kansen voor studenten en scholieren binnen het gehele Koninkrijk der Nederlanden. Tegelijkertijd constateert de Commissie dat de voorgestelde wijzigingen in het wetsvoorstel leiden tot een verruiming van de mogelijkheden om persoonsgegevens te verwerken en uit te wisselen. Juist bij dergelijke uitbreidingen dient zorgvuldig te worden beoordeeld of de verwerking voldoet aan de beginselen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en dataminimalisatie. Daarnaast acht de commissie het van belang dat de regeling voldoende inzicht biedt in de wijze waarop persoonsgegevens gedurende verwerking in de gehele gegevensketen worden beschermd, met name wanneer sprake is van gegevensuitwisseling tussen verschillende bestuursorganen of met autoriteiten buiten het Caribisch deel van Nederland (verder Caribisch Nederland).

Vanuit haar wettelijke taak als onafhankelijke toezichthouder op de verwerking van persoonsgegevens in Caribisch Nederland acht de Commissie het van belang om enkele aandachtspunten te benoemen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en de toepassing van de Wbp BES en de AVG bij de uitwisseling van gegevens tussen het Europees deel van Nederland (verder Europees Nederland) en Caribisch Nederland.

1. Verhouding tussen Algemene Verordening Gegevensbescherming en de Wet bescherming persoonsgegevens BES

Het wetsvoorstel brengt wijzigingen aan in zowel de Wet studiefinanciering 2000 (WS2000) als de Wet studiefinanciering BES (WSF BES). Daarbij is van belang dat de verwerking van persoonsgegevens niet binnen één uniform privacyrechtelijke kader plaatsvindt. Voor het Europese deel van Nederland geldt de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), terwijl in Caribisch Nederland de Wet bescherming persoonsgegevens BES (Wbp BES) van toepassing is. Hoewel beide wettelijke regimes dezelfde fundamentele uitgangspunten kennen, verschillen zij in opzet, systematiek en enkele materiële bepalingen. Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting (MvT) besteden nauwelijks aandacht aan deze verschillen en aan de gevolgen daarvan voor de uitvoering van de Wet studiefinanciering BES.

Advies

De Commissie adviseert om in de MvT expliciet aandacht te besteden aan de verhouding tussen de AVG en de Wbp BES en daarbij uiteen te zetten welk juridisch kader onder welke omstandigheden van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens van studenten in Caribisch Nederland en hoe de naleving van beide toepasselijke wettelijke regimes wordt gewaarborgd.

2. Gegevensuitwisseling tussen Europees Nederland en Caribisch Nederland

Het wetsvoorstel verruimt de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling tussen DUO en andere bestuursorganen. Voor de uitvoering van de WSF BES betekent dit dat persoonsgegevens van inwoners van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba binnen de uitvoeringsorganisatie kunnen worden uitgewisseld tussen onderdelen die vallen onder het wettelijk regime dat in Caribisch Nederland van toepassing is met onderdelen die vallen onder het wettelijk regime dat in Europees Nederland van toepassing is.[2] De Mvt beschrijft de verruimde bevoegdheid tot gegevensuitwisseling, maar gaat niet afzonderlijk in op de gegevensuitwisseling tussen Europees Nederland en Caribisch Nederland, terwijl binnen Nederland deze verschillende regimes gelden ter bescherming van persoonsgegevens.

Advies

De Commissie adviseert om in de MvT een afzonderlijke paragraaf op te nemen over de gegevensuitwisseling tussen Caribisch Nederland en Europees Nederland. Daarbij dient te worden verduidelijkt onder welke omstandigheden welke wettelijke grondslagen worden toegepast, welke privacy waarborgen gelden en hoe wordt verzekerd dat de persoonsgegevens van inwoners van Caribisch Nederland het rechtmatige beschermingsniveau behouden.

[2] Nieuw artikel 9.6, 9.6b-9.6d WS2000

3. Noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit

De Commissie onderschrijft dat een effectieve uitvoering van de WSF BES slechts mogelijk is wanneer DUO kan beschikken over actuele en betrouwbare persoonsgegevens. Eveneens begrijpt de Commissie dat gegevensuitwisseling met andere bestuursorganen en, in bepaalde gevallen, met buitenlandse autoriteiten noodzakelijk kan zijn om studiefinanciering rechtmatig toe te kennen, te beheren en waar nodig terug te vorderen.
Niettemin is de Commissie van oordeel dat de noodzaak van enkele voorgestelde verwerkingen nader dient te worden gemotiveerd. De Mvt gaat op hoofdlijnen in op de gewenste verbetering van de uitvoering, maar licht niet steeds toe waarom de verwerking van alle genoemde categorieën persoonsgegevens noodzakelijk is en waarom minder ingrijpende alternatieven onvoldoende effectief zouden zijn. De voorgestelde bepalingen inzake gegevensuitwisseling zijn ruim geformuleerd en maken uitwisseling mogelijk van gegevens die "benodigd zijn voor de uitvoering van deze wet". Hoewel dit aansluit bij de uitvoeringspraktijk, biedt deze formulering erg veel beoordelingsruimte. Zowel de AVG als de Wbp BES kennen als uitgangspunt dat uitsluitend persoonsgegevens mogen worden verwerkt die *noodzakelijk* zijn voor een welbepaald en gerechtvaardigd doel[3]. Vanuit het oogpunt van rechtszekerheid en voorzienbaarheid verdient het aanbeveling deze norm nader te concretiseren.

Advies

De Commissie adviseert om in de wettelijke bepalingen of in de toelichting expliciet vast te leggen dat uitsluitend persoonsgegevens worden verwerkt conform het beginsel van subsidiariteit en proportionaliteit en die strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de betreffende wettelijke taak. Hiermee wordt beter aangesloten bij het beginsel van dataminimalisatie zoals dat onder de Wbp BES (ook de AVG) geldt. Een dergelijke motivering draagt niet alleen bij aan de rechtszekerheid, maar vergemakkelijkt tevens de toetsing van de rechtmatigheid van de gegevensverwerking.

4. Bereikbaarheidsplicht

De Commissie begrijpt de wens van de wetgever om de bereikbaarheid van studenten en debiteuren te verbeteren[4]. Een actuele administratie draagt bij aan een effectieve uitvoering van de WSF BES en voorkomt onnodige vertragingen in de communicatie.

De voorgestelde mogelijkheid om contactgegevens van een "derde" te registreren verdient naar het oordeel van de Commissie echter bijzondere aandacht. Hoewel de Commissie begrijpt dat deze voorziening bedoeld is om studenten die langdurig in het buitenland verblijven bereikbaar te houden, brengt deze verwerking tevens mee dat persoonsgegevens van derden worden verwerkt die zelf geen partij zijn bij de studiefinancieringsrelatie.

Advies

De Commissie adviseert daarom de waarborgen rondom deze verwerking nader uit te werken. Daarbij verdient het aanbeveling expliciet te regelen op welke wijze de betreffende derde wordt geïnformeerd over de verwerking van zijn of haar persoonsgegevens, welke rechten deze derde kan uitoefenen en hoe wordt gewaarborgd dat de verstrekte contactgegevens actueel blijven. Tevens adviseert de Commissie te bezien of voor deze categorie persoonsgegevens een afzonderlijke bewaartermijn wenselijk is, zodat contactgegevens van derden niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor zij zijn verstrekt. Naar het oordeel van de Commissie wordt hiermee beter invulling gegeven aan de beginselen van transparantie, proportionaliteit en zorgvuldige gegevensverwerking.

5. Delegatie naar algemene maatregel van bestuur

Het wetsvoorstel laat een belangrijk deel van de nadere uitwerking van de gegevensuitwisseling over aan een algemene maatregel van bestuur (AmvB). Daarbij zullen onder meer de categorieën persoonsgegevens, de betrokken organisaties en de gevallen waarin gegevens mogen worden

[3] DPIA, onderdelen 13 en 14.
[4] Nieuw Artikel 7.1a WSF BES.

uitgewisseld nader worden vastgesteld[5]. Hoewel delegatie op zichzelf verdedigbaar kan zijn, betreft het hier essentiële onderdelen van de verwerking van persoonsgegevens die raken aan het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Advies
De Commissie adviseert om de belangrijkste privacy waarborgen reeds in de wet zelf vast te leggen. Daarbij kan worden gedacht aan een duidelijke begrenzing van de doeleinden van de gegevensuitwisseling, de categorieën persoonsgegevens en de categorieën ontvangers. Dit vergroot de rechtszekerheid en de voorzienbaarheid van de wettelijke regeling.

6. Bewaartermijnen
De Commissie constateert met waardering dat het wetsvoorstel voor bepaalde gegevensverwerkingen expliciete bewaartermijnen introduceert. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor het doel waarvoor zij zijn verzameld (artikel 10 Wbp BES). Niet voor alle gegevensverwerkingen is echter duidelijk welke bewaartermijn zal gelden of op welke wijze wordt beoordeeld wanneer persoonsgegevens niet langer noodzakelijk zijn.

Advies
De Commissie adviseert om de gekozen bewaartermijnen nader te motiveren en daarbij expliciet vast te leggen dat persoonsgegevens worden verwijderd of vernietigd zodra deze niet langer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de wettelijke taak, tenzij een wettelijke bewaarplicht zich daartegen verzet. Hiermee wordt beter aangesloten bij het beginsel van opslagbeperking zoals neergelegd in de Wbp BES.

7. Internationale gegevensuitwisseling en passend beschermingsniveau
De Commissie acht het positief dat het wetsvoorstel voorziet in een nadere uitwerking van de voorwaarden waaronder gegevens met andere staten kunnen worden uitgewisseld. Het wetsvoorstel introduceert expliciete grondslagen voor gegevensuitwisseling met de Landen Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en derde landen[6]. De Commissie begrijpt dat een dergelijke gegevensuitwisseling in bepaalde gevallen noodzakelijk kan zijn voor de toekenning, controle en invordering van studiefinanciering en studieschulden. Tegelijkertijd merkt de Commissie op dat internationale doorgifte van persoonsgegevens een aanzienlijke inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen kan vormen.
Juist daarom dienen de wettelijke grondslag, de reikwijdte van de gegevensuitwisseling en de daarbij behorende waarborgen voldoende duidelijk en voorzienbaar te zijn. Anders dan de AVG kent de Wbp BES geen uitgewerkt systeem van adequaatheidsbesluiten[7] of standaarddoorgiftemechanismen. Juist daarom is een zorgvuldige beoordeling van het beschermingsniveau in het ontvangende land essentieel.

Advies
De Commissie adviseert om in de MvT expliciet op te nemen welke waarborgen worden gehanteerd alvorens persoonsgegevens worden verstrekt aan Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of derde landen. Daarbij verdient het aanbeveling aandacht te besteden aan het beschermingsniveau in het ontvangende land, de beveiliging van de gegevens, de verdere verwerking van de gegevens en de mogelijkheden voor betrokkenen om hun rechten uit te oefenen.

8. Verwerking van bijzondere persoonsgegevens
Het wetsvoorstel introduceert op onderdelen een expliciete wettelijke grondslag voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens, waaronder gezondheidsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, ten behoeve van beleids- en begrotingsvoorbereiding en het

[5] Nieuw artikelen 7.1a "Bereikbaarheidsplicht", 7.3 "uitwisselen van gegevens met instellingen en organen met een publiekrechtelijke taak", 7.4.0b "Internationale gegevensuitwisseling bij andere dan BES-studieschulden".
[6] MvT, Artikel I, onderdeel R, Artikel III onderdeel F.
[7] De DPIA bespreekt adequaatheidsvereisten uit de AVG, maar de MvT bevat geen afzonderlijke beschouwing over gegevens afkomstig uit Caribisch Nederland en de toepasselijkheid van de Wbp BES.

herijkingsonderzoek van de reisvoorziening. De Commissie begrijpt dat dergelijke gegevens in uitzonderlijke gevallen noodzakelijk kunnen zijn voor een zorgvuldige uitvoering van wettelijke taken. Tegelijkertijd merkt zij op dat bijzondere persoonsgegevens naar hun aard een verhoogd risico voor betrokkenen met zich brengen en daarom een terughoudende benadering vereisen.

Advies

De Commissie adviseert de noodzaak van iedere categorie bijzondere persoonsgegevens afzonderlijk te motiveren en daarbij inzichtelijk te maken waarom niet kan worden volstaan met minder op de persoonlijke levenssfeer ingrijpende gegevens of met geanonimiseerde of gepseudonimiseerde datasets[8]. Tevens verdient het aanbeveling expliciet vast te leggen dat uitsluitend geautoriseerde functionarissen toegang hebben tot deze gegevens en dat deze toegang periodiek wordt gecontroleerd. De Commissie adviseert om in de MvT uitgebreider te motiveren welke organisatorische en technische maatregelen worden getroffen om de verwerking tot het strikt noodzakelijke te beperken.

9. Informatiebeveiliging en beoordeling van de DPIA

De Commissie spreekt haar waardering uit voor het feit dat reeds gedurende de voorbereiding van het wetsvoorstel een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (DPIA) is uitgevoerd. Dit getuigt van een zorgvuldige voorbereiding en biedt inzicht in de belangrijkste privacy risico's die met de voorgestelde wijzigingen samenhangen. De Commissie onderschrijft de in de DPIA opgenomen constatering dat verschillende verwerkingen een verhoogd privacy risico met zich kunnen brengen, met name waar het gaat om internationale gegevensuitwisseling, gegevenskoppelingen en de verwerking van bijzondere persoonsgegevens.

Advies

De Commissie adviseert om de beschreven beheersmaatregelen op enkele onderdelen concreter uit te werken. Daarbij verdient het aanbeveling om nadrukkelijk aandacht te besteden aan autorisatiebeheer, logging, periodieke controle op de rechtmatigheid van raadplegingen, functiescheiding en periodieke evaluatie van de getroffen beveiligingsmaatregelen. Voorts acht de Commissie het wenselijk dat bij de verdere implementatie van het wetsvoorstel aanvullende uitvoerings-DPIA's worden opgesteld zodra de gegevensverwerkingen en de daarbij behorende technische inrichting nader zijn uitgewerkt. Hiermee wordt gewaarborgd dat ook gedurende de uitvoeringsfase blijvend aandacht bestaat voor de bescherming van persoonsgegevens.

10. Gelijkwaardig beschermingsniveau binnen Nederland

De Commissie heeft in eerdere adviezen en consultaties benadrukt dat inwoners van het Caribisch deel van Nederland recht hebben op een materieel gelijkwaardig niveau van bescherming van persoonsgegevens als inwoners van het Europese deel van Nederland.
Dit uitgangspunt sluit aan bij internationale mensenrechtenverdragen en het fundamentele recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Bij wetgeving die gelijktijdig betrekking heeft op de WSF 2000 en de WSF BES verdient dit uitgangspunt expliciete aandacht (comply or explain). De MvT bevat geen afzonderlijke paragraaf waarin wordt ingegaan op het gelijkwaardige beschermingsniveau voor inwoners van Caribisch Nederland.

Advies

De Commissie adviseert om in de MvT expliciet te bevestigen dat de uitvoering van de WSF BES zodanig wordt ingericht dat inwoners van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba kunnen rekenen op een materieel gelijkwaardig niveau van bescherming van persoonsgegevens als studenten in het Europese deel van Nederland. Inspiratie kan worden geput uit de Eindnotitie Uitwerking 'comply or explain'.[9] Dit bevordert niet alleen de rechtszekerheid, maar draagt ook bij aan een consistente en uniforme bescherming van persoonsgegevens binnen geheel Nederland.

11. Bijzondere uitvoeringscontext van Caribisch Nederland

[8] Gecombineerde gevoelige dataset kan leiden tot discriminatie bij (geautomatiseerde) besluitvorming.

[9] Zie hiervoor: https://tinyurl.com/4pcyuurd.

Bij de beoordeling van het wetsvoorstel vraagt de Commissie nadrukkelijk aandacht voor de bijzondere uitvoeringscontext van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. De kleinschaligheid van de openbare lichamen brengt met zich dat medewerkers, studenten en debiteuren elkaar regelmatig persoonlijk kennen of via sociale of familiale relaties met elkaar verbonden zijn. Dit vergroot het risico op ongeoorloofde kennisneming van persoonsgegevens en vraagt om aanvullende organisatorische waarborgen.

Advies

De Commissie adviseert daarom om bij de verdere uitwerking van de regeling nadrukkelijk aandacht te besteden aan een strikt autorisatiebeleid op basis van het need-to-know-principe, functiescheiding binnen de uitvoering, logging van raadplegingen van persoonsgegevens en periodieke controles op de rechtmatigheid van deze raadplegingen. Dergelijke maatregelen dragen bij aan het vertrouwen van burgers in de overheid en versterken de bescherming van persoonsgegevens binnen de kleinschalige uitvoeringspraktijk van Caribisch Nederland.

Conclusie

De Commissie onderschrijft het maatschappelijke belang van het wetsvoorstel Variawet studiefinanciering en spreekt haar waardering uit voor de inspanningen om de uitvoering van de Wet studiefinanciering BES verder te verbeteren. De Commissie constateert tevens dat de wetgever reeds in de voorbereidingsfase nadrukkelijk aandacht heeft besteed aan de bescherming van persoonsgegevens door middel van een gegevensbeschermings-effectbeoordeling (DPIA) en het creëren van expliciete wettelijke grondslagen voor verschillende gegevensverwerkingen.

Vanuit het perspectief van de Wbp BES is de Commissie van oordeel dat het wetsvoorstel op hoofdlijnen voorziet in een toereikende wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens. De Commissie vindt het toch wenselijk dat de regeling en de MvT op enkele onderdelen wordt verduidelijkt en aangescherpt. Dit geldt met name voor de motivering van de noodzaak en subsidiariteit en proportionaliteit van bepaalde gegevensverwerkingen, de verdere concretisering van het beginsel van dataminimalisatie, de internationale gegevensuitwisseling, de waarborging van een passend beschermingsniveau, de verwerking van bijzondere persoonsgegevens en de uitwerking van organisatorische en technische beveiligingsmaatregelen, met het oog op de schaal van de gemeenschap.

De Commissie is van oordeel dat met de in dit advies opgenomen aanbevelingen de regeling beter aansluit bij de uitgangspunten van de Wbp BES in het algemeen en de AVG bij uitwisseling van persoonsgegevens tussen Caribisch- en Europees Nederland. De bescherming van de persoonsgegevens van studenten en debiteuren sluiten dan beter aan bij het wettig beschermingsniveau.

Openbaarmaking van het advies

De Commissie is voornemens dit advies na vier weken openbaar te maken op de website www.cbpbes.com. Zonder tegenbericht gaan wij ervan uit dat hiertegen geen bezwaar bestaat.
Een kopie van dit advies wordt ter kennisgeving naar de Autoriteit Persoonsgegevens verstuurd.

Met de hoop en het vertrouwen u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Commissie toezicht bescherming persoonsgegevens Bonaire, Sint-Eustatius en Saba,
mr.dr. G.A.E. Thodé, voorzitter.